

Svenskt deltagande i Förenta nationernas insats i Libanon

Sammanfattning

Det sammansatta utrikes- och försvarskommittén behandlar i detta betänkande regeringens proposition 2005/06:208 Svenskt deltagande i Förenta nationernas insats i Libanon.

Utskottet konstaterar att insatsen sker på förfrågan från Förenta nationerna och har bemyndigats av FN:s säkerhetsråd i resolution 1701 (2006) under kapitel VII i FN-stadgan. Säkerhetsrådets resolution bemyndigar att den befintliga FN-insatsen i Libanon, United Nations Interim Forces, (UNIFIL), vilken inrättades genom resolutionerna 425 och 426 (1978), utökas från 2 000 personer till maximalt 15 000 personer, med främsta syfte att bistå den libanesiska regeringen att etablera kontroll över landets hela territorium.

Utskottet föreslår i betänkandet att riksdagen bemyndigar regeringen att ställa en väpnad styrka om högst 200 personer till förfogande för deltagande inom ramen för UNIFIL under sex månader.

Ingen motion har väckts i ärendet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Propositionens bakgrundsbeskrivning	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden	6
Särskilt yttrande	8
Svenskt deltagande i Förenta nationernas insats i Libanon (v)	8
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	11
Propositionen	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Svenskt deltagande i Förenta nationernas insats i Libanon

Riksdagen medger att regeringen ställer en väpnad styrka bestående av högst 200 personer till förfogande för deltagande inom ramen för Förenta nationernas insats i Libanon (UNIFIL) under sex månader. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:208.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs efter endast en bordläggning.

Stockholm den 11 oktober 2006

På sammansatta utrikes- och försvarsutskottets vägnar

Ulrica Messing

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sten Tolgfors (m), Ulrica Messing (s), Rolf Gunnarsson (m), Veronica Palm (s), Cecilia Magnusson (m), Peter Jonsson (s), Allan Widman (fp), Carina Hägg (s), Karin Enström (m), Åsa Lindestam (s), Holger Gustafsson (kd), Ewa Björling (m), Hans Linde (v), Else-Marie Lindgren (kd), Peter Rådberg (mp), Staffan Danielsson (c) och Olle Thorell (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen har i proposition 2005/06:208 Svenskt deltagande i Förenta nationernas insats i Libanon beslutat att föreslå att riksdagen bemyndigar regeringen att ställa en väpnad styrka om högst 200 personer till förfogande under sex månader som ett svenskt bidrag till Förenta nationernas insats i Libanon (UNIFIL).

Ingen motion har väckts i ärendet.

Propositionens bakgrundsbeskrivning

Den 12 juli 2006 dödades åtta och tillfångatogs två israeliska soldater av Hizbollah i samband med en attack över den israelisk-libanesiska gränsen. Händelsen utlöste storskaliga motåtgärder från israelisk sida och ledde till stridigheter mellan Hizbollah och Israel som varade i 34 dagar. Libanesisk infrastruktur såsom flygplatser, broar och vägar förstördes av israeliska bombningar. Särskilt hårt drabbades södra Libanon och delar av Beirut. Norra Israel utsattes för ett mycket stort antal raketattacker från Hizbollah.

Civila i såväl Israel som Libanon har dödat och skadats av stridigheterna. Konflikten har krävt ett betydande antal liv och orsakat en allvarlig humanitär situation. Sverige kritiserade Israels motåtgärder för att vara oproportionerliga och fördömde Hizbollahs raketattacker mot civila mål.

Den politiska situationen i Libanon har kopplingar utanför landets gränser, vilket i sin tur kan påverka fred och säkerhet i regionen. Situationen i Libanon har präglats av inrikespolitiska motsättningar, vilka förstärkts efter mordet på före premiärministern Rafik Hariri i februari 2005. Efter det syriska, militära tillbakadragandet från Libanon 2005 har premiärminister Fouad Siniora försökt stävja dessa motsättningar genom en nationell dialog. En av huvudpunkterna i denna process har varit genomförandet av säkerhetsrådets resolution 1559 (2004) som skall möjliggöra för den libanesiska regeringen att ta full kontroll över sitt territorium och som också inkluderar krav på avvapning av alla miliser.

FN:s säkerhetsråd antog enhälligt resolution 1701 den 11 augusti 2006. Förutom att kräva ett omedelbart upphörande av fientligheterna mellan Hizbollah och Israel underströks i resolutionen vikten av att den libanesiska regeringen återupprättar suveräniteten över hela landets territorium i enlighet med 1989 års Taifavtal och säkerhetsrådets resolutioner 1559 och 1680, som föreskriver att alla inhemska och utländska beväpnade grupper i Libanon skall avväpnas. Resolution 1701 fastställer även att ett förstärkt

UNIFIL, uppgående till maximalt 15 000 personer, skall bistå den libanesiska armén i att överta kontrollen av södra Libanon parallellt med ett israeliskt tillbakadragande.

Sedan vapenvilan trädde i kraft har sporadiska stridigheter mellan Hizbollah och Israel förekommit. Israel har genomfört överflygningar över libanesiskt territorium. Situationen är labil, och det är angeläget att UNIFIL snabbt stärks så att styrkan kan bistå den libanesiska försvarsmakten i enlighet med mandatet i resolution 1701. Den sjö- och luftblockad som Israel införde mot Libanon i samband med att kriget inleddes har lyfts i början av september. Detta har kunnat ske tack vare ett bilateralt arrangemang där ett antal länder under en övergångsperiod, och till dess att UNIFIL innefattar marina komponenter, verkar för att upprätthålla det förbud mot införsel av vapen utan den libanesiska regeringens samtycke som infördes genom resolution 1701.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår i proposition 2005/06:208 Svenskt deltagande i Förenta nationernas insats i Libanon att riksdagen bemyndigar regeringen att ställa en väpnad styrka om högst 200 personer till förfogande under sex månader som ett svenskt bidrag till Förenta nationernas insats i Libanon (UNIFIL).

I propositionen redogörs för den senaste utvecklingen i Libanon, det svenska engagemanget i Libanon, Förenta nationernas insats i Libanon, förberedelserna för ett svenskt deltagande i insatsen samt de bedömningar som ligger till grund för regeringens överväganden.

Utskottets överväganden

Utskottet kan inledningsvis konstatera att sommarens stridigheter i Libanon har krävt civila dödsoffer i såväl Libanon som Israel. Den humanitära situationen i Libanon är fortsatt allvarlig. Internationell närvaro i landet är därför, anser utskottet, påkallad.

Utskottet konstaterar att den befintliga FN-insatsen i Libanon, United Nations Interim Forces (UNIFIL), vilken etablerades 1978 av FN:s säkerhetsråd genom resolutionerna 425 (1978) och 426 (1978), i enlighet med säkerhetsrådets resolution 1701 (2006) kommer att utökas från 2 000 personer till maximalt 15 000 personer, med främsta syfte att bistå den libanesiska regeringen att etablera kontroll över landets hela territorium.

Utskottet konstaterar vidare att mandatet för insatsen har getts i enlighet med kapitel VII i FN-stadgan och innebär en rätt att vidta åtgärder av fredsframtvingande natur, inklusive rätt till våldsanvändning, om det skulle behövas för att genomföra mandatet. Insatsens övergripande operativa inriktning (concept of operations) samt insatsreglerna (rules of engagement) har fastställts.

Utskottet noterar att det svenska bidraget skall kunna vara på plats i operationsområdet i mitten av oktober månad.

Enligt 10 kap. 9 § regeringsformen får svensk väpnad styrka sändas till annat land om riksdagen medger det, om det är medgivet i lag som anger förutsättningarna för åtgärden eller om skyldighet att vidta åtgärden följer av internationell överenskommelse eller förpliktelse som har godkänts av riksdagen.

Utskottet konstaterar att det svenska truppbidraget, som utgör en väpnad styrka enligt regeringsformen, planeras bestå av en korvett med reducerad underhålls- och ledningsresurs. Därtill avser Sverige även att placera stabsofficerare vid relevanta staber. Den svenska korvetten avses ingå i en internationell marin insatsstyrka, under annan nations ledning. Nuvarande inriktning är att Tyskland skall leda den marina insatsen.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det, i ett läge där säkerhetsläget avsevärt försämras, skulle kunna uppstå ett omedelbart behov av att förstärka det svenska förbandet. En sådan förstärkning av förbandet skulle kunna innebära att det svenska bidraget kan komma att omfatta upp till 200 personer.

Regeringen beräknar att kostnaderna för ett svenskt styrkebidrag omfattande en korvett med reducerad underhålls- och ledningsresurs uppgår till högst 150 miljoner kronor för 2006 och 2007. Denna beräkning baseras på en insatstid i operationsområdet om sex månader. Utgifterna för bidraget skall belasta det sjätte utgiftsområdet, anslag 6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande insatser m.m.

Att riksdagen ger regeringen bemyndigande att sända en svensk trupp på uppdrag i annat land är ett beslut som innebär ett betydande ansvar. Som tragiska erfarenheter har visat kan förluster i människoliv i samband med fredsfrämjande uppdrag och krishanteringsinsatser inte uteslutas.

Utskottet konstaterar att det för närvarande inte finns några indikationer som tyder på att det svenska förbandet kommer att utsättas för högre risk än personal i någon av de andra internationella insatser där Sverige deltar för närvarande. Utskottet noterar att Försvarsmakten bedömer hot- och risknivån i insatsområdet som hanterbar.

Utskottet vill i sammanhanget understryka betydelsen av att styrkan har tillgång till kvalificerade sjukvårdsresurser och konstaterar att Försvarsmakten har redovisat att förbandets tillgång till sjukvårdsresurser är tillfredsställande.

Utskottet konstaterar vidare att det svenska förbandet har erhållit utbildning i genderfrågor i enlighet med FN:s resolution 1325 (2000) angående kvinnors roll och betydelse i arbetet för fred och säkerhet i f.d. konfliktområden.

Utskottet vill understryka vikten av att den övergripande målsättningen i säkerhetsrådets resolution 1701 – att Libanon skall återupprätta suveräniteten över hela sitt territorium – genomförs. Antagandet av resolutionen har medfört att stridigheterna mellan den israeliska armén och Hizbollah har upphört. Genom ett framgångsrikt genomförande av UNIFIL:s mandat bidrar FN och dess medlemsstater inte bara till att den libanesiska regeringen tar kontroll över landets territorium, utan visar också att FN och det internationella samfundet kan verka för att skapa säkerhet mellan Israel och Libanon.

Utskottet anser att ett svenskt bidrag till UNIFIL är en konkret signal om Sveriges starka stöd för FN och det multilaterala systemet samt för ett ytterligare stärkt svenskt engagemang för att nå en lösning på denna del av Mellanösternkonflikten.

Utskottet föreslår mot bakgrund av det anförda att riksdagen bifaller proposition 2005/06:208 och därmed medger att regeringen ställer en väpnad styrka om högst 200 personer till förfogande under sex månader inom ramen för Förenta nationernas insats i Libanon (UNIFIL).

Särskilt yttrande

Svenskt deltagande i Förenta nationernas insats i Libanon (v)

Hans Linde (v) anför:

Israels krig i Libanon – Förevändningar, orsaker och förlopp

Regeringen skriver följande i sin proposition 2005/06:208 Svenskt deltagande i Förenta nationernas insats i Libanon: ”Den 12 juli 2006 dödades åtta och tillfångatogs två israeliska soldater av Hizbollah i samband med en attack över den israelisk-libanesiska gränsen.” Det bör noteras att uppgifterna varit divergerande när det gäller var någonstans sammanstötningen mellan Hizbollah och de israeliska soldaterna inträffade. Man får olika uppgifter beroende på vem man frågar. Olika nyhetsbyråer lämnar skiljaktiga uppgifter. Detta torde dock vara av underordnad betydelse, eftersom det blivit uppenbart att anfallet på Libanon sedan länge planerats i Washington och Tel Aviv. Det enda som saknades var en förevändning för ett angrepp på Libanon. Israels anfall på Libanon var således inte, som det så ofta sagts i svenska medier och av flera svenska politiker, en ”överreaktion” på en gränsöverträdelse. Det var en av USA och Israel planerad attack på ett grannland. Man bör i sammanhanget erinra sig att gränsöverträdelser är vanliga i området från båda sidor. Enligt UNIFIL har Israel gått över gränsen till Libanon flera hundra gånger sedan år 2000, och förklarat att israeliska överflygningar av libanesiskt territorium är betrakta som vardagsrutin.

Med vetskap om dessa förhållanden är bombningar över inte bara södra Libanon utan även av delar av norra Libanon, av Beirut och av alla former av libanesisk infrastruktur inget annat än ett uppenbart folkrättsbrott och brott mot de mänskliga rättigheterna, eftersom de drabbade civila.

De bombningar som genomfördes av Israel kan inte heller motiveras utifrån att man angrep Hizbollhsoldater gömda bland civila. Ett stort antal av de bombningar som ägde rum skedde i områden och på platser, där inte fanns några Hizbollhsoldater. Man bör för övrigt också erinra sig att den israeliska militärstaben har sitt högkvarter mitt i Tel Aviv emot ett välbesökt museum och att Haifa som utsattes för angrepp av Hizbollhs raketer är den israeliska marinens bas. Detta är militära installationer mitt bland eller i nära anslutning till civila områden.

Att man i dag bör fördöma Israels manövrer när Israel på ett försåtligt sätt skyller sina angrepp på Hizbollah kan dock inte hindra oss från att rikta kritik mot att Hizbollah å sin sida också begick brott mot de mänskliga rättigheterna när man genomförde raketangrepp på israeliska byar och bostadsområden. Brott mot folkrätt och mänskliga rättigheter skall fördömas var de än förekommer.

Militära resurser och militär effektivitet är dock inte oväsentliga i sammanhanget. Det anfallskrig som Israel genomförde mot Libanon var inte ett krig mellan två jämnstarka parter. Det var ett krig mellan regionens starkaste militärmakt, Israel, och en stat som under stora ansträngningar just genomfört en ekonomisk återuppbyggnad efter krig och tills vidare försvarat av en gerillastyrka, Hizbollah, i militärt avseende klart underlägsen den israeliska militärmakten.

Det bör även noteras att antalet civila offer på de olika sidorna i kriget talar sitt tydliga språk. Antalet civila dödsoffer i kriget utgjordes till 95 % av libaneser. Det bör även noteras att medan återuppbyggnaden påbörjats i Israel exploderar fortfarande klusterbomber i Libanon.

Sverige och UNIFIL-styrkans uppgifter

Israel kommer att framöver att ha ett starkt intresse av att Hizbollah försvagas, särskilt då Hizbollah förmådde bjuda den överlägsna israeliska krigsmakten hårt motstånd. Den UNIFIL-styrka som skall skapas har tillkommit på bl.a. Israels begäran. Israel har även begärt att denna styrka även skall ha stridserfarenhet och att den skall ha en tydlig uppgift att identifiera och avvärja Hizbollah. Detta krav finns dock inte i FN:s resolution 1701. Israels begäran om och krav på UNIFIL-styrkan visar tydligt att det finns ett intresse från Israels sida att UNIFIL konfronteras med Hizbollah. Då situationen är mycket spänd kan minsta provokation utlösa konfrontationer och uppmärksamheten riktas mot vem som helst. Sådana frågeställningar leder blickarna bort från konfliktens kärna – Israels långvariga aggressionspolitik mot Libanon och ockupationen av Palestina.

När det gäller det svenska bidraget till UNIFIL-styrkan kommer den att vara av marint slag och dess uppgift kommer att bestå i att övervaka trafiken in mot Libanons kust och framför allt hamnen i Beirut. Det är en mycket viktig uppgift då det gäller att bl.a. se till att Libanon inte isoleras från omvärlden. En sådan isolering av Libanon från omvärlden ingick som en del i det israeliska angreppet på Libanon och fick allvarliga följder för Libanons befolkning.

Det är därför av största vikt att UNIFIL-styrkan leds på ett sådant sätt att den inte uppfattas som en förlängning av den israeliska krigsmakten. Detta skulle kunna bli fallet om UNIFIL aktivt medverkar i avvärjningen av Hizbollah på annat sätt än som en följd av en begäran från Libanons regering. Skulle UNIFIL-styrkan delta i en avvärjning av Hizbollah utan förankring i den libanesiska regeringen skulle detta allvarligt skada FN:s och UNIFIL-styrkans anseende i Mellanöstern. Det är av största vikt att det inte uppstår några förskjutningar av innebörden av det FN-mandat som avgetts.

Det är av stor betydelse hur uppdragets befälsförhållanden organiseras och hur uppdragets faktiska karaktär utvecklar sig. Detta bör från Sveriges sida följas mycket noga. Sverige bör vara berett att snabbt dra tillbaka sina trupper om vi vid en självständig bedömning finner att uppdraget inte passar väl in i FN-mandatets intentioner.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2005/06:208 Svenskt deltagande i Förenta nationernas insats i Libanon:

Regeringen föreslår att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 200 personer till förfogande för deltagande inom ramen för Förenta nationernas insats i Libanon (UNIFIL) under sex månader i operationsområdet. Vidare föreslår regeringen att riksdagen beslutar förkorta motionstiden till sju dagar.